

Asia: VN/15319/2024

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä, päivittäminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään koskien valtioneuvoston periaatepäätöstä yrittäjyydestä

Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo

Lausunto

Asia: VN/15319/2024

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä, päivittäminen

Yleistä

Luonnoksessa valtioneuvoston yrittäjyyden periaatepäätökseksi on tunnistettu keskeiset yrittäjyyden edistämisen toimet, joita tarvitaan. Yritysten luottamusta työllistää, kehittää liiketoimintaa ja investoida Suomessa sekä kasvaa ja kansainvälistyä tarvitaan. On myös lisättävä luottamusta siihen, että Suomessa kannattaa ryhtyä yrittäjäksi. Suomen tulee olla myös houkutteleva ulkomaalaisille työntekijöille ja opiskelijoille.

Yrittäjyydellä on keskeinen rooli Suomen taloudellisen kehityksen ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin edistäjänä. On tärkeää, että yrittäjyyspolitiikka tukee myös kestäväen kehityksen ja sosiaalisen vastuun tavoitteita.

Tilannekuvan tunnistamisen jälkeen vuorossa on toimenpide-ehdotukset ja niiden toimeenpano. Sen osalta on oleellista varmistaa poikkihallinnollisen yhteistyön toimivuus ja yhteistyön tiivistäminen

yrittäjyyttä tukevien ja edistävien sidosryhmien välillä. On myös tärkeää, että tavoitteille asetetaan selkeät mittarit lähtötasoineen ja että tuloksia seurataan.

Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervon lausunnossaan nostaa esille oheiset huomiot:

1. Yrityskentän moninaisuus

Luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi yrittäjyydestä ei tunnista erilaisia yrittäjyyden muotoja. Luonnoksessa todetaan: ”Eri ikäisillä, eri kokoisilla ja eri alueilla toimivilla yrityksillä on erilaiset toimintaympäristöt ja tarpeet yrittäjyydelle”. On huomioitava myös yritysten keskenään erilaiset toimintamuodot ja yritysten toiminnan moninaiset tavoitteet.

Yksi yritysten toimintamuoto on osuuskunta. Osuuskunnat edustavat merkittävää osaa Suomen yrityskentästä, ja niiden rooli taloudellisen toiminnan ja yhteisöllisen hyvinvoinnin edistäjinä on huomattava. Osuuskuntien toimintaperiaatteet, kuten jäsenlähtöisyys ja demokraattinen päätöksenteko, tuovat lisäarvoa koko yrittäjyyskenttään.

Lisäksi yrityskentässä vahvistuu toiminnan yhteiskunnallinen ja arvolähtöinen tavoite. Esitämme, että luonnosta valtioneuvoston periaatepäätökseksi yrittäjyydestä täydennetään huomioimaan erilaisten yritysmuotojen rooli ja merkitys.

Yritysten erilaiset lähtökohdat ja toimintamuodot tulee huomioida yritysten elinkaaren eri vaiheissa kuten yritysneuvonnassa, rahoituksessa, yrittäjyyskasvatuksessa ja omistajanvaihdosten yhteydessä.

Luonnoksessa periaatepäätökseksi huomioidaan ansiokkaasti erilaisten alueiden potentiaali. On tärkeää hyödyntää koko Suomen tarjoamat mahdollisuudet ja huomioida yritysten sijaintipaikkojen erilaisuudet.

2. Yhdessä yrittäminen yksinyrittäjyyden sijaan

Yksinyrittäjyys on yksi työn ja yrittäjyyden muoto. Ensimmäisen työntekijän palkkaamisen ohella vähintään yhtä tärkeää olisi tiimiyrittäjyyteen kannustaminen. Kasvu ja työntekijöiden palkkaamisen kynnys on huomattavasti matalampi, kun yrityksessä työskentelee useampi yrittäjä. Tiimiyrittäjyys myös tuo yritykseen monipuolisempaa osaamista. Tiimiyrittäjyys on tyypillinen piirre

yhteiskunnallisille ja start up –yrityksille. Ajatusta ja toimintatapaa tulisi laajentaa kaikkeen yrittäjyyteen. Osuuskunta toimintamuotona soveltuu erinomaisesti yhdessä yrittämiseen ja nykyisellään alihyödynnetty.

Tiimiyrittäjyyden edistämiseksi tulisi luoda ohjelmia ja tukirakenteita, jotka helpottavat usean yrittäjän yhteisen yritystoiminnan aloittamista ja kehittämistä. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi tiimiyrittäjyyteen suunnatut rahoitusinstrumentit ja neuvontapalvelut.

3. Omistajanvaihdos

On useita tapoja toteuttaa yrityksen omistajanvaihdos. Yksi on työntekijöiden osuuskunta. Omistajanvaihdos työntekijöiden osuuskuntien kautta säilyttää työpaikat ja turvaa yritystoiminnan jatkuvuuden. On edistettävä tämän toteuttamistavan tunnettavuutta yritysneuvonnassa, rahoittajien ja verottajan toimissa.

EU:n yhteisötalouden suosituksissa kehoitetaan jäsenvaltioita varmistamaan ”puitteet, joissa yritys on mahdollista luovuttaa työntekijöille työntekijöiden osuuskuntien tai muiden asiaankuuluvien yhteisötalouden oikeudellisten mallien muodostamiseksi, jotta voidaan välttää työpaikkojen menetykset ja turvata taloudellinen toiminta.”

4. Julkinen yritysrahoitus

Julkisen yritysrahoituksen työkalut ovat tällä hetkellä osin yhtiömuotoon sidottuja. Lisäksi käytännöt ovat kaavamaisia, eivätkä tunnista eri yhtiömuodoissa tai erilaisten omistajien tekemään liiketoimintaa samalla tavoin. Julkinen yritysrahoitus ja muut kehittämistyökalut tulee muuttaa ja käyttää niin, että ne ovat kaikenlaisen yritystoiminnan käytössä. Yhtiömuoto ei saa olla poisrajaava kriteeri. Yksi esimerkki toimintamuodon mukaisesta rajauksesta on osuuskuntien poissulkeminen Finnveran PK-takauksesta.

Osuuskuntien ja yhteiskunnallisten yritysten on usein vaikea saada julkista rahoitusta, koska rahoitusinstrumentit on suunnattu ensisijaisesti osakeyhtiöille. Tämän korjaamiseksi tulisi kehittää erityisiä rahoitusvälineitä, jotka huomioivat eri yritysmuotojen erityispiirteet.

5. Yrittäjyysosaamisen vahvistaminen

Yrittäjyysosaamisen vahvistamiseen tarvitaan yrittäjyyskasvatuksen käytännön opetus- ja tutustumispaikkoja. Osuuskunta opetusmallina ja yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristönä on

ylivertainen ja onkin käytössä monessa ammattioppilaitoksessa ja korkeakoulussa. Opiskelijaosuuskunnat (kutsutaan myös oppilaitososuuskunniksi) ovat osuuskuntamuotoisia yrityksiä, joissa opiskelijat oppivat yrittäjyyttä, ammattiosaamista, työelämätaitoja sekä ansaitsevat rahaa tekemällä työtä tiimiyrittäjinä.

Esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemia on osoittanut, kuinka opiskelijaosuuskunnat voivat menestyksellisesti yhdistää yrittäjyyskasvatuksen ja käytännön liiketoiminnan."

6. Yritysten hallinnollinen taakka

Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen, normin purku ja sääntelyn sujuvoittaminen ovat asioita, jotka tulee olla päätöksenteon arvioinnissa kiinteästi mukana. Uutta sääntelyä syntyy erityisesti vastuullisuus- ja kestävyysraportoinnin osalta.

Vastuullisuuslainsäädäntö on lisääntynyt ja lisää vaatimuksia yrittäjille ja yritykselle datan keräämiseen. Nykytilan haaste on, ettei eri toimien ja toimijoiden välillä ole riittävästi koordinaatiota. On määriteltävä yhdessä mitä vastuullisuusdataa kerätään ja raportoidaan, jottei tehdä päällekkäistä työtä. Esimerkiksi ruokaketjun osalta tulisi katsoa kokonaisuutta. Yhteiset standardit auttaisivat niin alkutuotantoa kuin koko ketjua.

On edistettävä yritysten asiointipalvelujen digitalisointia. Digitalisaation hyödyntäminen yrityspalveluissa voi merkittävästi keventää yritysten hallinnollista taakkaa. Kaikkien yritysmuotojen osalta tulisi varmistaa yhdenvertainen sähköisten palveluiden laaja saatavuus ja helppokäyttöisyys. Esimerkiksi PRH:n sähköiset palvelut yrityksen koko elinkaaren ajalta tulee olla kaikkien yritysmuotojen saatavilla.

7. Seuranta ja mittaaminen

On tärkeää, että periaatepäätöksen toteutusta seurataan ja sille asetetaan mittarit kuten yritysten määrän kehitys, työnantajayritysten määrä, erityyppisten yritysten kehitys, yritysten kasvu, vientiyritysten määrä ja pk-yritysten kansainvälistyminen, yritysten kannattavuus, investoinnit, yrittäjäksi ryhtymisen aiheet ja omistajanvaihdokset. Kunkin mittarin osalta tulee kiinnittää lähtöarvo ja seurattava mittarin kehitystä.

On tärkeää, että mittareiden seuranta perustuu avoimeen dataan, joka on kaikkien sidosryhmien saatavilla. Tämä mahdollistaa läpinäkyvyyden ja luo edellytykset jatkuvalla parantamiselle.

Lisätietoja: Toimitusjohtaja Mari Kokko, mari.kokko@pellervo.fi, 040 521 2124

Kokko Mari
Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo ry